

Semi-structured Interview for Personality Functioning DSM-5 (STiP-5.1) bij jongeren

Joost Hutsebaut

VKJP-congres

21 juni 2019

- Semi-gestructureerd interview dat een multi-item assessment toelaat van het niveau van persoonlijkheidsfunctioneren op basis van de 'Level of personality Functioning Scale' (LPFS)
- Deze schaal sluit aan bij Criterium A van het Alternatieve Model voor Persoonlijkheidsstoornissen uit DSM-5, sectie III
- Het instrument werd ontwikkeld vanuit het KenniscentrumPS
Hutsebaut, J., Berghuis, H., de Saeger, H., Kaasenbrood, A. & Ingenhoven, T. (2014). Semi-Structured Interview for Personality Functioning DSM-5 (STiP-5.1)
- De eerste valideringsstudie is gebeurd vanuit de Viersprong
Hutsebaut, J., Kamphuis, J.H., Feenstra, D.J., Weekers, L. & De Saeger, H. (2016). Assessing DSM–5-Oriented Level of Personality Functioning: Development and Psychometric Evaluation of the Semi-Structured Interview for Personality Functioning DSM–5 (STiP-5.1). *Personality Disorders: Theory, Research and Treatment*, 7 (2), 192-7.
<http://dx.doi.org/10.1037/per0000197>
- Vertaald in 9 talen: Engels, Deens, Ests, Frans, Duits, Italiaans, Zweeds, Tsjechisch en Turks
- Vrij verkrijgbaar via www.kenniscentrumPS.nl

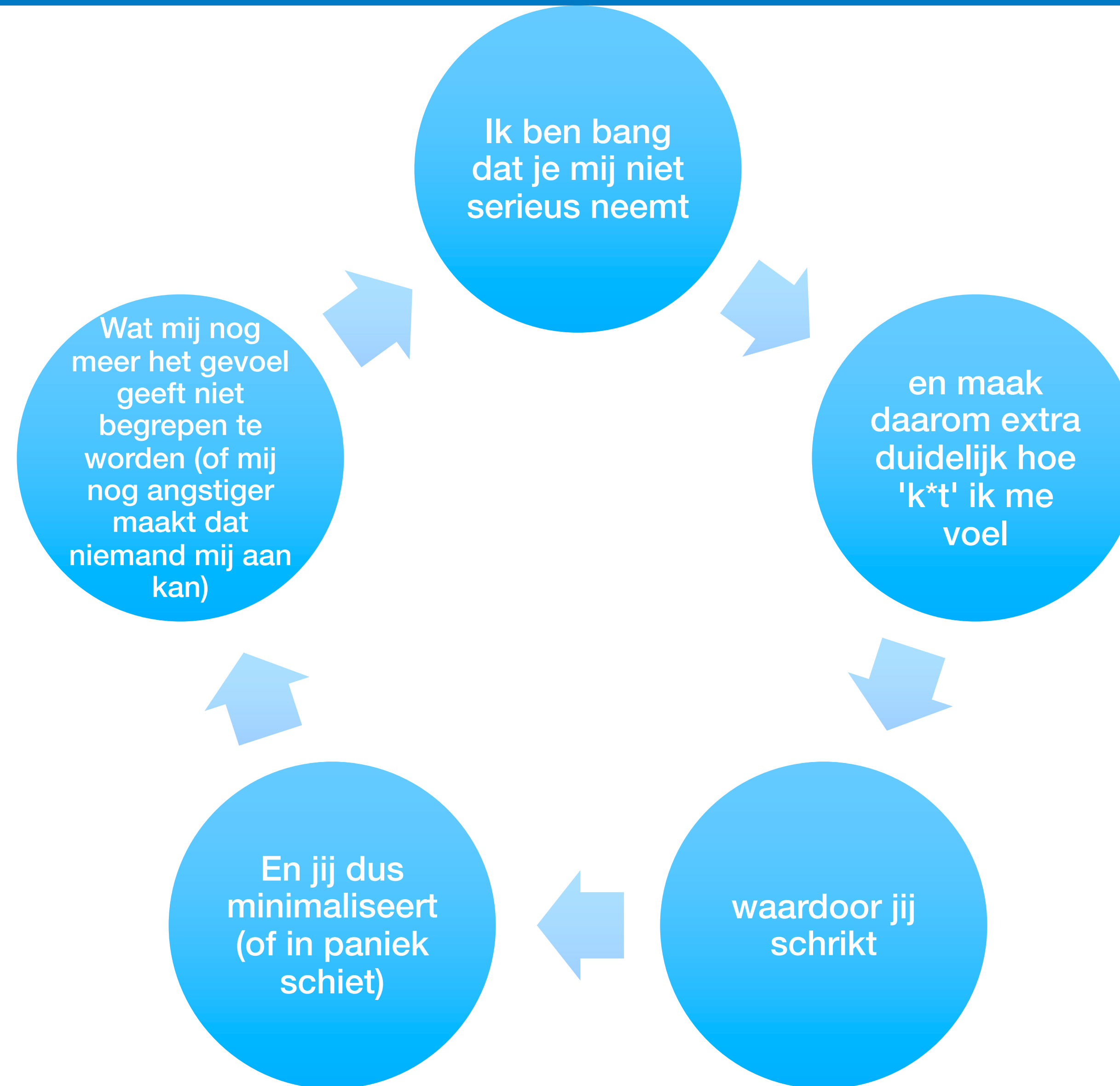
DSM-5 (sectie II) versus DSM-5 (sectie III)

Traditionele Model	Alternatieve Model
PS-criteria in termen van manifestaties in gedrag en emoties	PS-criteria in termen van onderliggende processen / structurele kwetsbaarheid
Bepaald door ontwikkelingsfactoren en leeftijd	Relatief onafhankelijk van ontwikkelingsfactoren en leeftijd
Bepaald door context	Relatief minder bepaald door context
Indicator voor kwetsbaarheid	Direct verwijzend naar kwetsbaarheid

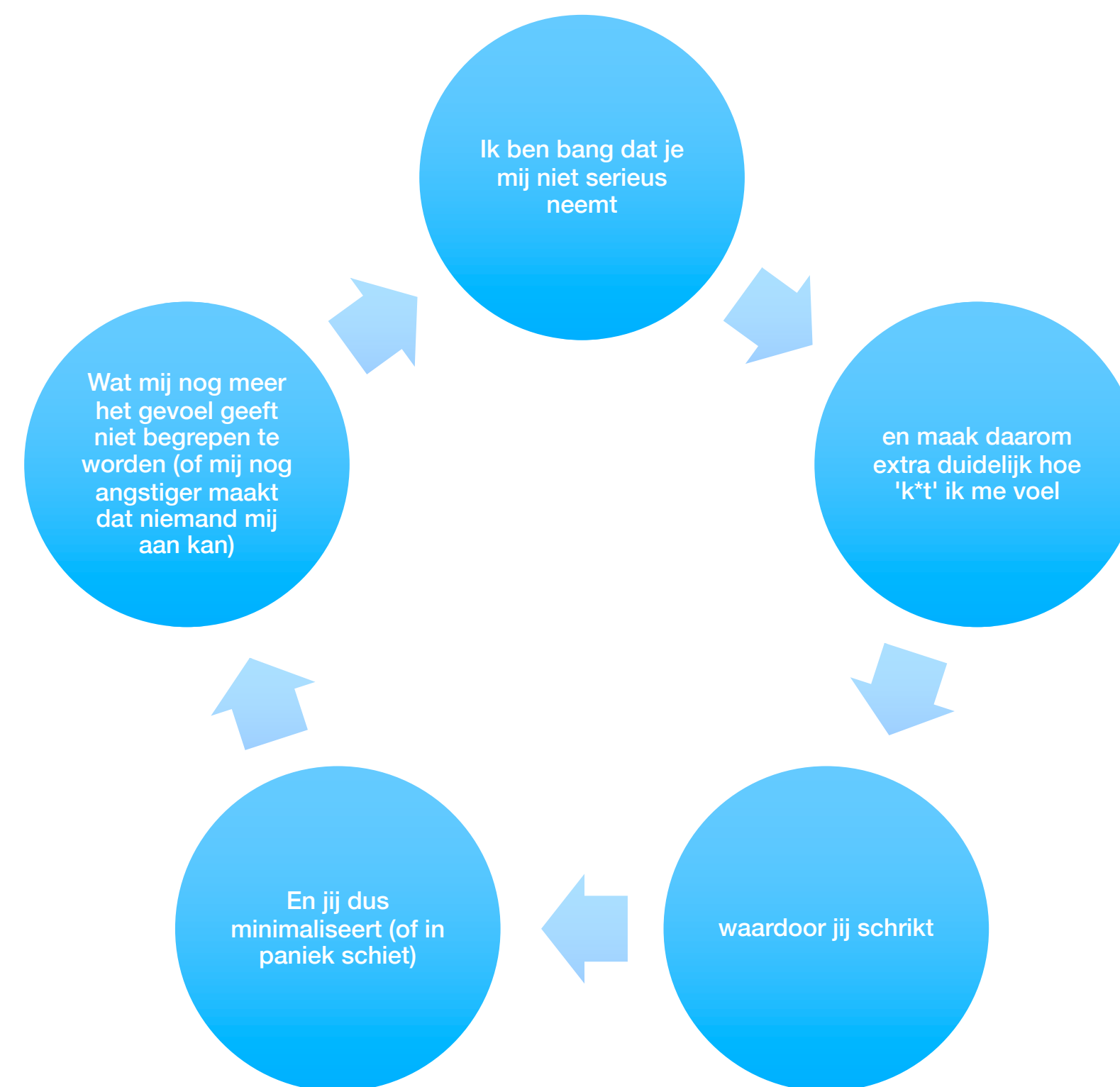
Sophie

Casus: depressie door de ogen van persoonlijkheid

- ‘Wat was een moment waarop je je de afgelopen dagen superdepressief hebt gevoeld?’

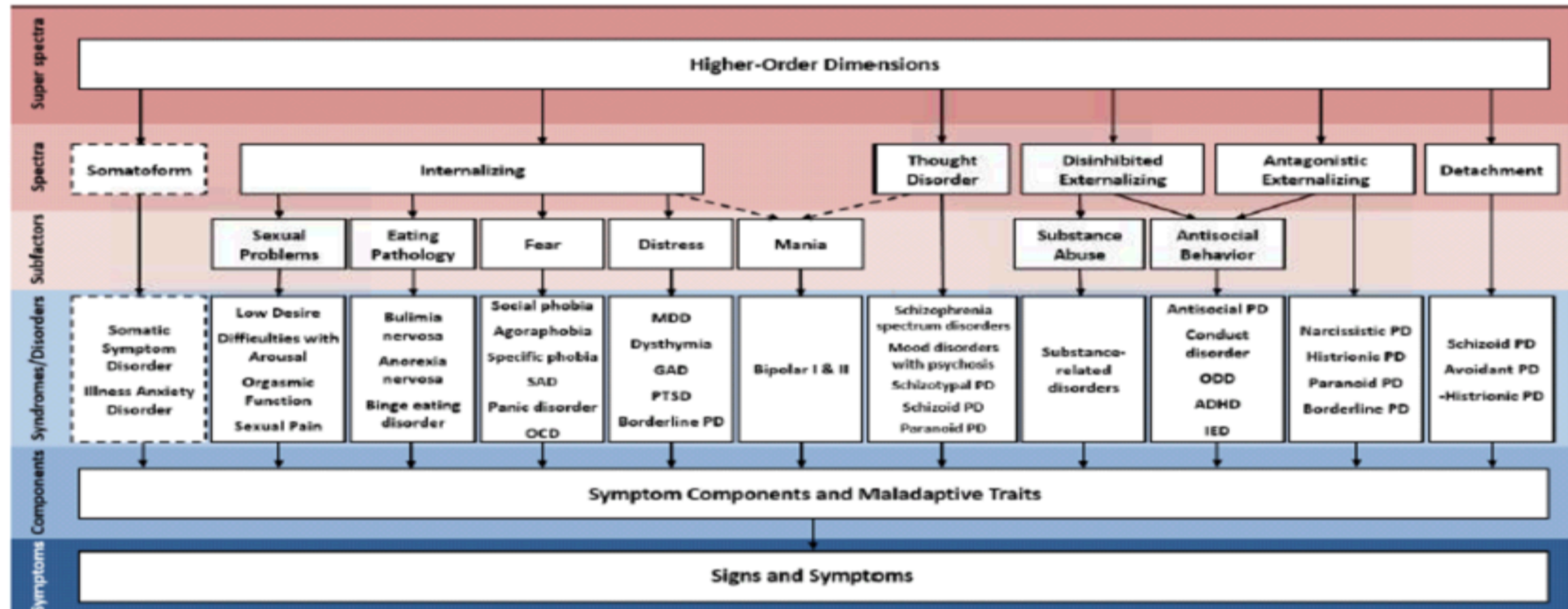

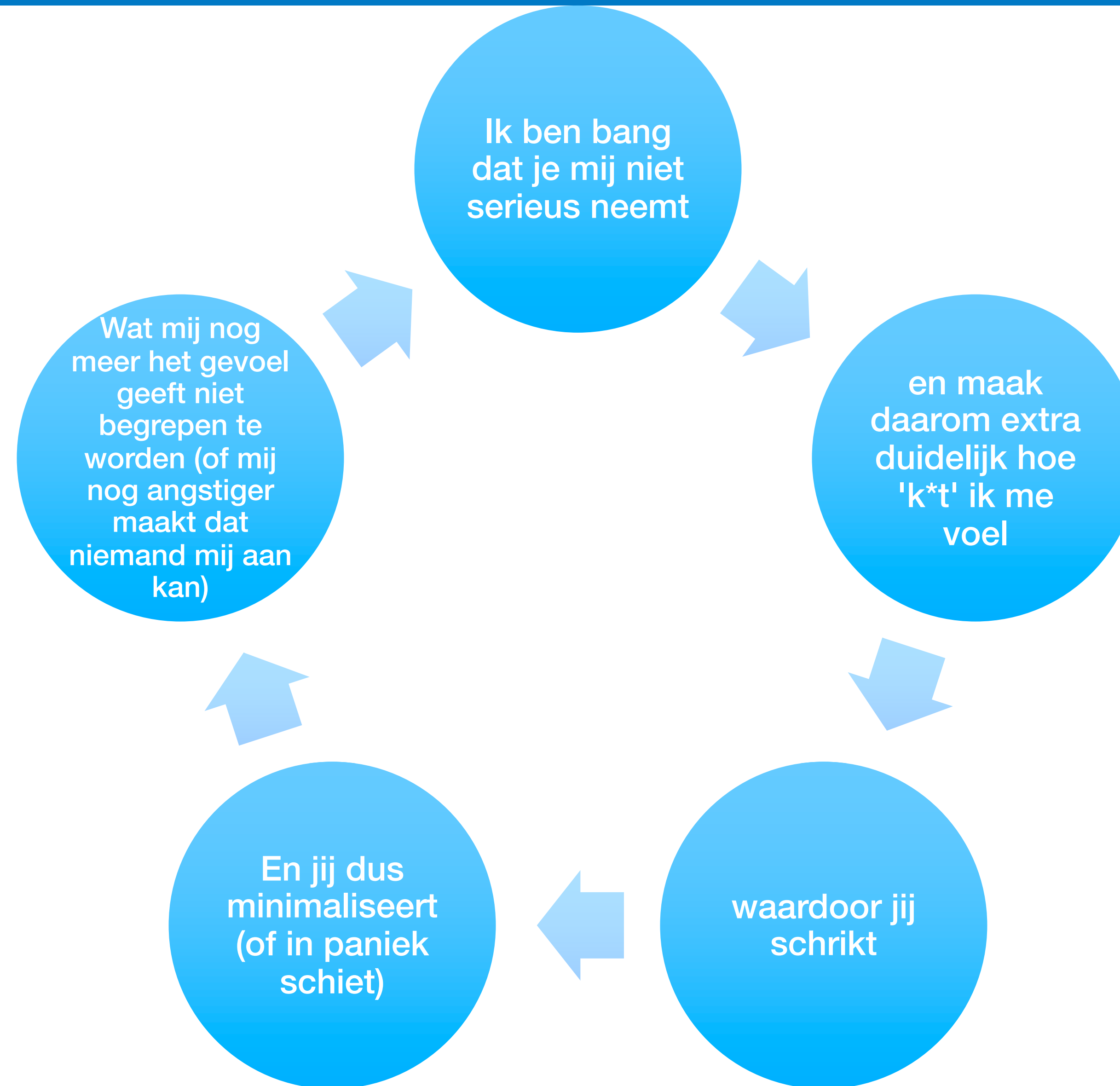
Casus: depressie

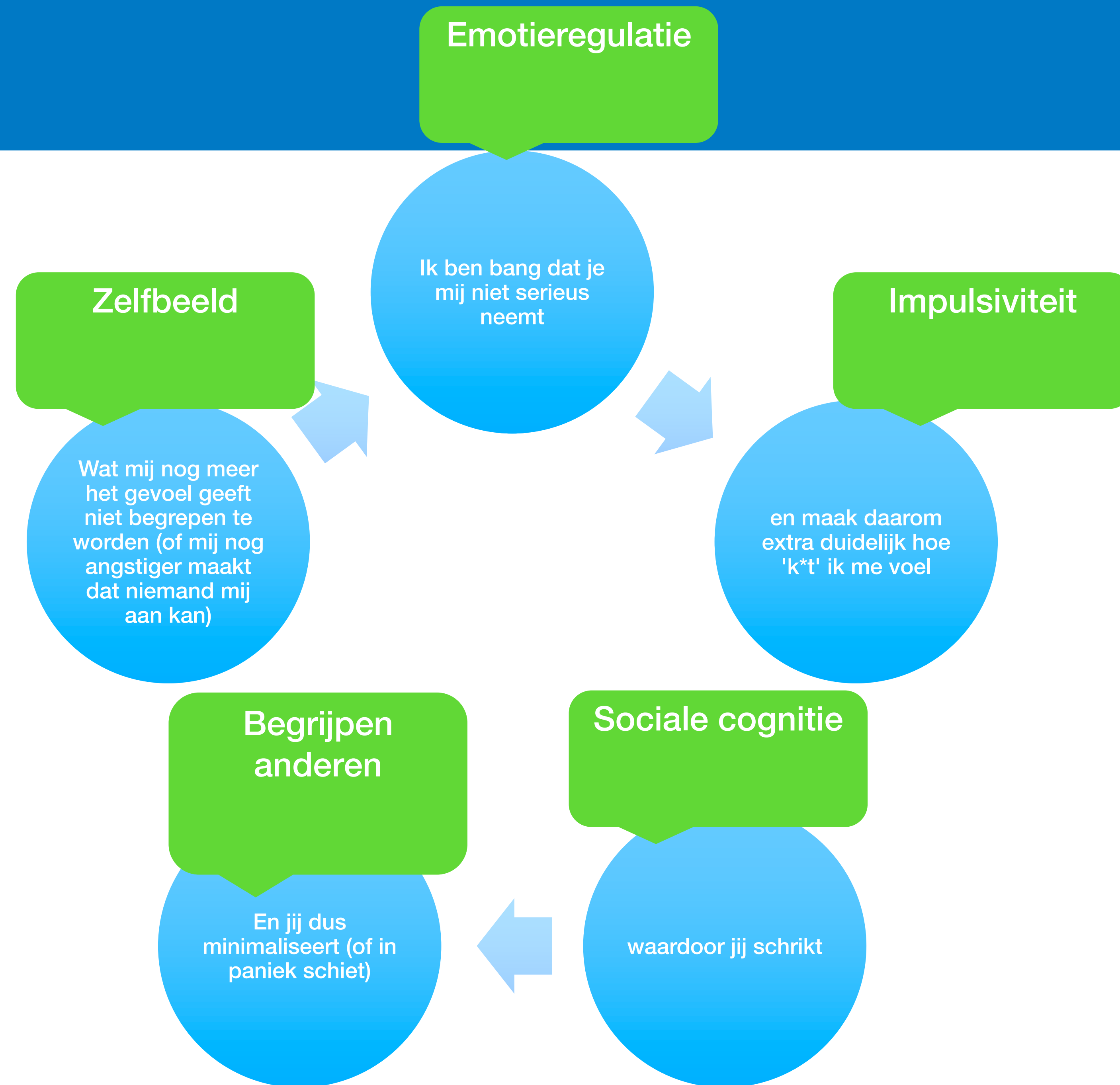

Depressiviteit ++

Figure 2. Spectra of the Hierarchical Taxonomy of Psychopathology

Alternatieve Model voor PS

De wezenlijke kenmerken van een persoonlijkheidsstoornis zijn:

A. Matige of meer ernstige beperkingen in het persoonlijkheidsfunctioneren (zelf/interpersoonlijk)

B. Een of meer pathologische persoonlijkheidstrekken

C. De beperkingen in het persoonlijkheidsfunctioneren en de uitingen van de persoonlijkheidstrekken van het individu zijn relatief inflexibel en aanwezig in een breed scala van persoonlijke en sociale situaties

D. De beperkingen in het persoonlijkheidsfunctioneren en de uitingen van de persoonlijkheidstrekken van het individu zijn relatief stabiel in de tijd, met een aanvang die teruggevoerd kan worden tot ten minste de adolescentie of vroege volwassenheid

E. De beperkingen in het persoonlijkheidsfunctioneren en de uitingen van de persoonlijkheidstrekken van het individu zijn niet beter toe te schrijven aan een andere psychische stoornis

F. De beperkingen in het persoonlijkheidsfunctioneren en de uitingen van de persoonlijkheidstrekken van het individu zijn niet enkel toe te schrijven aan het fysiologische effect van een middel of aan andere medische conditie (b.v. een ernstig schedelletsel)

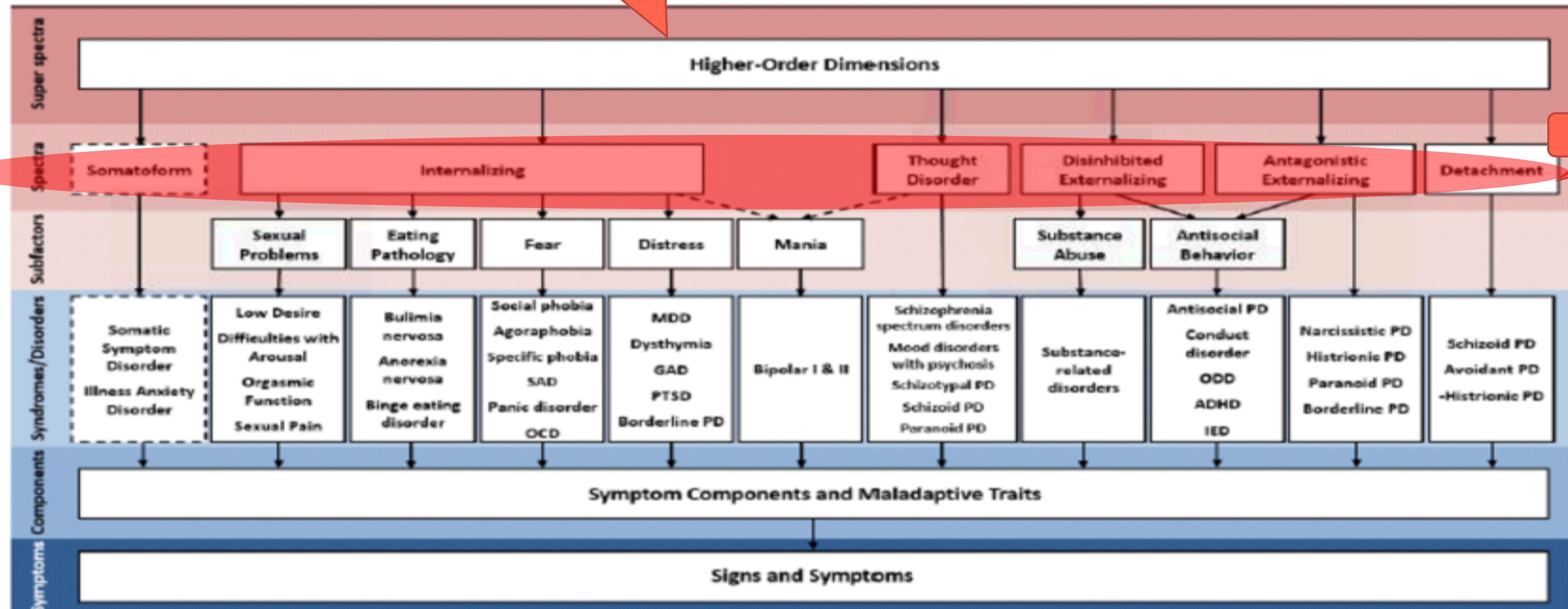
G. De beperkingen in het persoonlijkheidsfunctioneren en de uitingen van de persoonlijkheidstrekken van het individu zijn niet beter te verklaren als passend bij de normale individuele ontwikkelingsgang of bij diens sociaal-culturele achtergrond

2 dimensies in persoonlijkheid

Persoonlijkheid is:

- *Wat* je voelt/denkt/doet (over jezelf, de wereld en anderen): criterium B (inhoud, kleur,...)
- *Hoe* (intens, rigide, weinig, overspoelend,...) je voelt/denkt/doet: criterium A (ernst, vorm, ...)

Figure 2. Spectra of the Hierarchical Taxonomy of Psychopathology

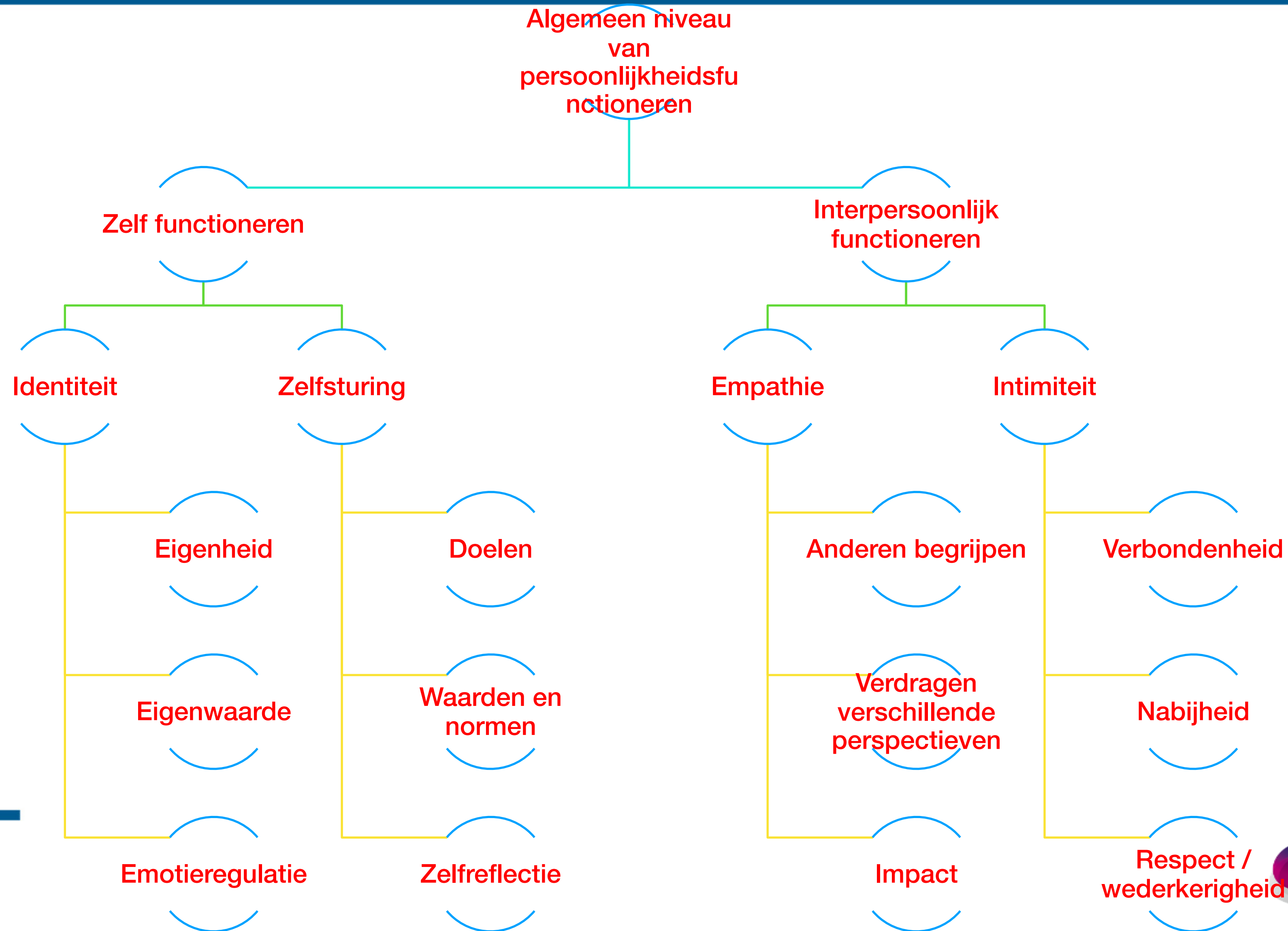

Note: Dashed lines indicate elements of the model that were included on provisional basis and require more study. Disorders with most prominent cross-loadings are listed in multiple places. Minus sign indicates negative association between histrionic personality and detachment spectrum.

Criterion A: veerkracht en kwetsbaarheid

- We ontwikkelen in onze kindertijd/jeugd een aantal psychologische capaciteiten / **bouwstenen** waardoor we (later) veerkrachtiger (of kwetsbaarder) in het leven zullen staan en waardoor we vatbaar zijn om (bepaalde vormen van) psychopathologie te ontwikkelen
- De '**Level of Personality Functioning Scale**' uit DSM-5 (sectie III) biedt een samenvatting van deze bouwstenen

Level of Personality Functioning Scale

Bouwstenen voor een veerkrachtige persoonlijkheid

Zelf	Relaties
Weten wie je bent, waar je voor staat	In staat zijn om je af te stemmen op anderen
Zelfvertrouwen, competentiegevoel ervaren	In staat om een waaier aan meningen, perspectieven op de werkelijkheid flexibel te hanteren/integreren (leren)
Om kunnen gaan met je emoties, impulsen, frustratie	Betekenis kunnen geven aan je contacten/relaties met anderen
Vermogen tot zelfbepaling Richting kunnen geven aan je leven	Je verbonden voelen
Zingeving De afspraken van een cultuur en samenleving kunnen volgen	Intimiteit veilig kunnen ervaren
Jezelf begrijpen	Kunnen samenwerken met anderen

Zelf:

Wie ben ik? Wie wil ik zijn? Ben ik tevreden met wie ik ben?
Wat geeft mijn leven zin? Hoe kan ik deelnemen aan de maatschappij?
Hoe kan ik mezelf reguleren in een omgeving die me prikkelt, uitdaagt,
stresseert...?

Relaties:

Hoe verhoud ik me tot de ander? Hoe neem ik deel aan de samen-leving?
Kan ik steun vinden bij anderen? Me veilig voelen bij anderen?
Mogen anderen me iets leren/bijbrengen zonder dat ik me-zelf verlies?

Hoe kan ik **mezelf** ontwikkelen in relatie tot **anderen**?

STiP-5.1

12 secties

3 kolommen

- Links: criteria
- Rechts: aspecten van het concept op basis waarvan de criteria kunnen worden gescoord
- Midden: vragen: open vragen / hulpvragen

Interviewstrategieën:

- Checkvragen
- Toetsvragen

IDENTITEIT
Niveaus van (dis)functioneren
1.1 Eigenheid/begrenzing
0. Heeft een voortdurend besef van een uniek zelf; bewaakt de bij de eigen rol passende grenzen.
1. Heeft een relatief intact zelfgevoel, met enige afname in duidelijkheid van de begrenzing bij het ervaren van sterke emoties of psychische spanning.
2. Is excessief afhankelijk van anderen voor de invulling van de eigen identiteit, met een beperkte begrenzing tegenover anderen.
3. Heeft een zwak besef van autonomie/ zelfcontrole; ervaart een gebrek aan identiteit, of leegheid. Begrenzing is slecht of rigide: over-identificatie met anderen, overmatig benadrukken van de onafhankelijkheid ten opzichte van anderen, of wisselingen hiertussen.
4. Het ervaren van een uniek zelf en een gevoel van zelfcontrole/autonomie is nagenoeg afwezig, of is georganiseerd rondom vermeende bedreigingen van buitenaf. Begrenzing tegenover anderen is onduidelijk of ontbreekt.

IDENTITEIT	
Vragen	Achtergrond of aard van de vraagstelling
1.1 Eigenheid/begrenzing	Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:
De eerste vragen gaan over jou als persoon.	1. Heeft de persoon een duidelijk gevoel van eigenheid?
1. Zou je jezelf willen beschrijven? Wat voor iemand ben je?	2. Is de persoon in staat om dat gevoel van eigenheid te behouden onder stress en in contact met anderen?
Hulpvragen: • Zijn er nog andere kenmerken die jou als persoon typeren? • In hoeverre heb je een duidelijk beeld van wie jij bent? • Voel je je wel eens “leeg”, dat je helemaal niet meer weet wie je bent? Zo ja, heb je dat vaak?	Vraag steeds naar concrete voorbeelden.
2. In welke mate lukt het je om echt jezelf te zijn en te blijven? Lukt dat ook in contact met andere mensen? Of wanneer je gespannen raakt?	
Hulpvragen: • Gebeurt het wel eens dat je je overmatig aanpast (of laat beïnvloeden) waardoor je niet meer jezelf kunt zijn? Zo ja, heb je dat vaak? • In hoeverre kan je jezelf op zulke momenten verliezen? • Gebeurt het wel eens dat je jezelf nauwelijks meer herkent wanneer je heel erg gespannen of emotioneel bent ('Ik ben mezelf dan niet meer', 'Ik verlies mezelf')? • Heb je vaak moeite om jezelf te blijven omdat je je bedreigd voelt door anderen of het idee hebt dat anderen tegen je zijn? • Gebeurt het dat je juist je eigenheid benadrukt door je heel nadrukkelijk af te zetten tegen anderen, en bijvoorbeeld een tegengesteld standpunt in te nemen?	

Check- en toetsingsvragen

- **Checkvraag:** de interviewer vat de informatie samen / parafraseert zodat die informatie direct aansluit bij de vermoedelijke ernstscore en checkt dit bij de respondent

Als ik het samenvat, dan zeg je dat je het moeilijk vindt om jezelf te blijven, dat je zo vaak een masker opzet, waarmee je je aanpast, dat je eigenlijk helemaal niet meer weet wie jij zelf nu echt bent? Klopt dat?

- **Toetsingsvraag:** de interviewer vat de informatie samen, maar ‘polariseert’ de twee opties waartussen hij/zij twijfelt

Bedoel je dat je wel ergens een beeld hebt van wie jij zelf bent, maar dat je het graag goed wilt doen voor anderen waardoor je je te veel gaat aanpassen OF bedoel je dat je zo in de war bent over wie jij bent dat je helemaal niet meer weet wie nu je echte ik is?

- ‘Laten we samen proberen in kaart te brengen waar je sterke kanten zitten, maar ook waar je kwetsbaarheden zitten’
- Vraag naar voorbeelden, vraag door, zoek samen
- Steun en valideer zodat er een veilige sfeer ontstaat om verder te exploreren

- Scoring gebeurt op basis van interpretatie van de interviewer van het antwoord van de respondent

Kortom: je scoort 'klinisch' en gebruikt daarbij alle informatie die je verkrijgt tijdens het interview

Advies: hou de concepten in je achterhoofd en vereenvoudig eventueel de vragen zodat ze aansluiten bij de jongere; hou voor ogen op welke bouwstenen van iemands persoonlijkheid je zicht wilt krijgen

- Zou je eens kunnen vertellen wat voor iemand jij bent?
- Hoe tevreden ben je met jezelf?
- Kan je eens vertellen welke gevoelens je herkent bij jezelf?
- Heb je jezelf de laatste periode bepaalde doelen gesteld? Zaken die je voor jezelf wilde bereiken?
- Wat vind je voor jezelf belangrijke waarden, daarmee bedoel ik afspraken die je met jezelf maakt over hoe je wilt zijn?
- ...

Advies: hou steeds voor ogen dat je zicht wilt krijgen op persoonlijkheidsfunctioneren: kenmerkt dit voorval of incident deze jongere of is het een toevallig / eenmalig incident?

Concept	Vertaling naar jongeren
Eigenheid	Heeft de jongere enig gevoel van ‘ik’ / basis/ stabiliteit in zichzelf? Ervaart hij zichzelf als voldoende stabiel als persoon en kan hij/zij zich voldoende afgrenzen van vb leeftijdsgenoten Problematische uitingen: ‘masker’ dragen, erg aanpassen, zich helemaal niet meer laten bepalen of beïnvloeden, zichzelf kwijt zijn
Eigenwaarde	Heeft de jongere een voldoende positief gevoel van eigenwaarde en schat hij/zij zichzelf voldoende realistisch in naar mogelijkheden en competenties? Problematische uitingen: erg snel aangevallen voelen bij kritiek, erg negatieve gedachten over zichzelf, opgeblazen beeld van zichzelf, ernstige faalangst op basis van zelfonderschatting, erg negatief beeld van lichaam,...
Emoties	Kan de jongere doorgaans zijn/haar emoties voldoende reguleren, afhankelijk van de context? Problematische uitingen: emoties erg intens en wisselend ervaren; emotioneel vlak en leeg voelen; middelen gebruiken om emoties te reguleren
Doelen	Is de jongere in staat zijn gedrag/leven te richten in functie van bepaalde doelen en ambities, vb op school of in hobby? Problematische uitingen: snel opgeven uit frustratie; voortdurend sociaal wenselijk aanpassen aan eisen van anderen
Normen en waarden	Kan de jongere bepaalde geïnternaliseerde normen volgen? Kan de jongere zich aanpassen aan de regels van thuis/school/maatschappij? Problematische uitingen: verlies van normbesef vb op school; zich niet kunnen houden aan afspraken; of: verlies in hoge eisen en perfectionisme
Zelfreflectie	Kan de jongere stilstaan bij zijn eigen binnenwereld en daarover nadenken zodat hij/zij zichzelf enigszins begrijpt? Problematische uitingen: gedrag ‘overkomt’ de jongere; vermijden stil te staan bij zichzelf

Concept	Vertaling naar jongeren
Anderen begrijpen	Is de jongere in staat zich in anderen te verplaatsen en rekening te houden met hun gevoelens en behoeftes? Problematische uitingen: vanalles invullen over wat anderen zouden kunnen denke of vinden; uitgaan dat anderen hetzelfde voelen en vinden als zij; misbruik maken van de gevoeligheden van anderen
Andere perspectieven begrijpen en verdragen	Kan de jongere openstaan voor de mening/visie van anderen en ervan leren? Problematische uitingen: zich meteen afgewezen voelen wanneer anderen een andere mening hebben; koppig vasthouden aan de eigen visie
Effect op anderen	Begrijpt de jongere hoe hij/zij overkomt bij anderen en wat het effect is van wat hij/zij doet op anderen? Problematische uitingen: helemaal niet stilstaan bij het feit dat wat hij/zij doet impact kan hebben op anderen (vb kwetsend kan zijn); erg bezorgd zijn en eigen impact overschatten (vb voortdurend bang zijn een last te zijn)
Verbondenheid	Is de jongere in staat om met verschillende anderen positieve relaties uit te bouwen? Problematische uitingen: snel betrokken raken in conflicten; zich sociaal terugtrekken
Nabijheid	Is de jongere in staat om zich open op te stellen, zodat er diepgaandere relaties en vriendschappen kunnen worden uitgebouwd op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid? Problematische uitingen: diepe gevoelens van eenzaamheid; intense en instabiele relaties; versmelten met vrienden
Respect	Is de jongere in staat om samen te werken in de klas met wederzijds respect? Problematische uitingen: bang zijn om samen te werken; steeds de leiding willen nemen of steeds op de achtergrond blijven; minachtend doen

Illustratie: casus Sophie

Filmpje

STiP-5.1 bij adolescenten: onderzoeksbevindingen

Assessing *DSM*–5-Oriented Level of Personality Functioning: Development and Psychometric Evaluation of the Semi-Structured Interview for Personality Functioning *DSM*–5 (STiP-5.1)

Joost Hutsebaut

Viersprong Institute for Studies on Personality Disorders,
Halsteren, the Netherlands

Jan H. Kamphuis

University of Amsterdam and Viersprong Institute for Studies
on Personality Disorders, Halsteren, the Netherlands

Dine J. Feenstra

Viersprong Institute for Studies on Personality Disorders,
Halsteren, the Netherlands, and Erasmus Medical Centre,
Rotterdam, the Netherlands

Laura C. Weekers and Hilde De Saeger

Viersprong Institute for Studies on Personality Disorders,
Halsteren, the Netherlands

The alternative model for personality disorders (AMPD) in the *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM*–5) features a Level of Personality Functioning Scale, measuring intrinsic personality processes that include identity, self-direction, empathy, and intimacy. This study describes the development and psychometric evaluation of a semistructured interview schedule for the multi-item assessment of the level of personality functioning, the Semi-Structured Interview for Personality Functioning *DSM*–5 (STiP-5.1). Eighty patients and 18 community subjects completed the STiP-5.1. Patients additionally completed the Brief Symptom Inventory, the Severity Indices of Personality Problems, and the Structured Clinical Interview for *DSM*–IV Axis I and Axis II Personality Disorders. Good interrater reliability was observed in subsamples of patients ($n = 40$) and nonpatients ($n = 18$). Associations between the interview scores and conceptually relevant external measures consistently supported the construct validity of the instrument. The STiP-5.1 thus offers a brief, relatively user-friendly instrument with generally favorable psychometric properties for the assessment of level of personality functioning of the *DSM*–5 AMPD.

Keywords: personality disorders, assessment, *DSM*–5, Level of Personality Functioning Scale, AMPD

Table 2
Interrater Reliability: ICC per Facet, Aspect, and Domain of the STiP 5.1

Scale	Clinical (<i>n</i> = 40)	Total (<i>n</i> = 58)
STiP-5.1 total score	.71	.89
Self-functioning ^a	.78	.91
Identity ^b	.76	.90
Experience of oneself as unique, with clear boundaries between self and others	.79	.91
Self-esteem	.77	.89
Emotions	.66	.87
Self-direction ^b	.64	.90
Goals	.65	.86
Norms	.65	.85
Self-reflection	.58	.85
Interpersonal functioning ^a	.79	.91
Empathy ^b	.79	.87
Understanding others	.67	.86
Perspectives	.69	.81
Impact	.58	.81
Intimacy ^b	.80	.92
Connection	.82	.88
Closeness	.60	.88
Mutuality	.80	.89

Table 3
Correlations of STiP-5.1 Scores With SCID-I and SCID-II Indices

Variable	STiP-5.1 Total	Interpersonal	Self
Interpersonal functioning	.89**		
Self-functioning	.90**	.87**	
No. of PDs	.56**	.52**	.39**
No. of PD features	.54**	.45**	.48**
No. of Axis I diagnoses	.10	.02	.01
Avoidant PD (<i>n</i> = 11)	.01	−.09	−.03
Narcissistic PD (<i>n</i> = 5)	.15	.17	.08
Borderline PD (<i>n</i> = 22)	.44**	.29**	.39**
PDNOS (<i>n</i> = 27)	.01	.17	−.02

Note. *N* = 77–80 (variation is due to missing values). STiP-5.1 = Semi-Structured Interview for Personality Functioning *DSM*–5; SCID-I = Structured Clinical Interview for *DSM*–IV Axis I Disorders; SCID-II = Structured Clinical Interview for *DSM*–IV Axis II Personality Disorders; PD = personality disorder; PDNOS = personality disorder not otherwise specified.

*** *p* = .01.

Table 4
*Pearson Correlations With Self-Report Measures of Personality Problems and Symptom Severity (*N* = 79)*

Measure	STiP-5.1 total score	Interpersonal functioning	Self-functioning	Diff (<i>p</i>)
SIPP-118				
Self-control	−.40**	−.40**	−.47**	.17
Identity integration	−.41**	−.32**	−.43**	.04*
Responsibility	−.36**	−.44**	−.35**	.09
Relational capacities	−.51**	−.47**	−.42**	.33
Social concordance	−.40**	−.39**	−.25*	.01**
BSI total score	.41**	.24	.43**	<.001**

Note. STiP-5.1 = Semi-Structured Interview for Personality Functioning *DSM*–5; Diff = *p*-score of the difference between the Interpersonal functioning and Self-functioning correlation; SIPP-118 = Severity Indices of Personality Problems; BSI = Brief Symptom Inventory.

* *p* = .05. ** *p* = .01.

In primeur: STiP-5.1 bij adolescenten

- Januari 2018- juni 2019
- Jongeren voor intake bij de Viersprong
- Afname: SCID-S, SCID-P, STiP-5.1, CBCL, BSI, SIPP, LPFS-BFF 2.0, PID-5-BF
- N=77
- Gem. leeftijd: 15,55 (SD: 1,40)
- Range: 12-17

STiP-5.1 bij adolescenten: preliminaire conclusies

- STiP-5.1 scores correleren zoals verwacht met andere persoonlijkheidsvragenlijsten (wat pleit voor constructvaliditeit)
- Opmerkelijk: STiP-5.1 scores correleren niet significant met 'klassieke' (DSM-5, sectie II- criteria van PS)
- STiP-5.1 en SCID-P lijken dus andere aspecten van (persoonlijke)pathologie te meten

Hoe informeert de STiP-5.1 de behandeling?

STiP-5.1 geeft info over de context/het signaal van haar 'depressie'

- Enorme behoefte om erbij te horen en neiging zichzelf te verliezen in contact met peers (eigenheid)
- Onderliggend erg kwetsbaar gevoel van eigenheid (eigenwaarde)
- Vatbaarheid voor erg negatieve emoties (emoties)
- Hunker naar erkenning, waardering, 'gezien worden' en doelen in functie van die erkenning kiezen (doelen)
- Interpersoonlijke overgevoeligheid, weinig grenzen (empathie)
- Hunker naar hechte relaties, nabijheid; maar ook: onvermogen om hechte relaties te behouden (nabijheid)
- Mogelijk weinig zicht op impact van haar eigen gedrag in relaties waardoor ze niet 'krijgt' wat ze eigenlijk wilt

- Risico op breuken, namelijk als ze zich niet gezien/ernstig genomen voelt (testen)
- Risico op invullen van negatieve intenties bij de ander
- Risico op impulsieve uitspraken / acties als ze zich niet gezien voelt
- Mogelijk effect op de ander: paniek/negeren (en wellicht beide)

Risico:

Mis je als behandelaar een 'persoonlijkheids'kader, dan is de kans reëel dat je terecht komt in een onproductieve behandeling

Concept	Focus
Zelf	De behandelaar zal Sophie helpen om beter ‘bij zichzelf’ te blijven: wat voel en vind ik? Wat is mijn behoefte? Hoe kan ik mijn eigen behoeftes, doelen, waarden beter voor elkaar krijgen? De behandelaar helpt Sophie stil te staan bij wat ze voelt en helpt haar die emoties te verdragen en betekenis te geven De behandelaar zorgt ervoor dat Sophie (en moeder) zoveel mogelijk terug voelen dat ze grip heeft op haar leven
Relaties	De behandelaar helpt Sophie om stil te staan bij hoe zij anderen begrijpt en helpt haar te voorkomen om te snel negatieve zaken in te vullen De behandelaar heeft oog voor de relatie in de kamer: mogelijk zal Sophie snel een intense relatie aan gaan, waarbij ze tegelijk erg kwetsbaar wordt om zich niet gezien te voelen De behandelaar zoekt met Sophie en moeder naar veilige verbinding met elkaar en met anderen

Wat behandelen we wanneer we ‘persoonlijkheid’ behandelen?

- We veranderen niet de trekken, wel de inflexibiliteit waarmee deze trekken telkens opnieuw geactiveerd worden
- Daardoor veranderen we de impact van deze trekken op het functioneren
- Dat doen we door criterium A te versterken: we helpen jongeren te bufferen tegen de blinde activering van hun trekken

Hoe?

- Helpen emoties/impulsen reguleren op het moment dat de trekken geactiveerd worden
- Helpen afgestemd te blijven op de ander wanneer de trekken geactiveerd worden (waardoor ze de intenties van de ander juist lezen)

- Het onderscheid tussen persoonlijkheidsstoornissen (“as-2”) en andere psychische stoornissen (“as-1”) is kunstmatig
- Persoonlijkheid biedt een context waartegen we psychische problemen kunnen begrijpen
- Het AMPD biedt een meer ontwikkelingssensitief kader om persoonlijkheid(sproblematiek) in kaart te brengen
- Het daarin opgenomen LPFS biedt een prima bruikbare doorsnede van de basis-bouwstenen van iemands veerkracht
- De STiP-5.1 kan prima worden gebruikt om deze gebieden van veerkracht en kwetsbaarheid in kaart te brengen
- STiP-5.1 meet andere aspecten van PP dan SCID-P en zou mogelijk de ernst van de PP eerder kunnen detecteren

28 november: Invitational Conference GIT-PD Jeugd

Joost.hutsebaut@deviersprong.nl
Jhutsebaut@trimbos.nl